FAMILIE-/ARVERET – OMPRØVEN I AUGUST 2016 *Lærereksemplar*

Opgave 1

Henriette og Mads blev gift i 2003 efter et kort bekendtskab.

Henriette havde i 2002 arvet et sommerhus på Ærø, som ved testamente gyldigt var gjort til fuldstændigt særeje. Henriette og Mads rejste en del, og Henriette udlejede derfor sommerhuset for at dække omkostningerne ved det. Alle udgifter til og indtægter fra sommerhuset foregik over en særskilt konto kaldet Ærø.

Efter at Mads og Henriette sammen havde fået to børn, ønskede de i 2006 at købe en villa i lige sameje. De opsagde derfor deres lejede lejlighed og betalte hver en del af villaens udbetaling på 400.000 kr. Mads brugte en opsparing på 200.000 kr. til sin del af udbetalingen. Henriette optog et realkreditlån i sommerhuset på 200.000 kr. til at betale sin del. Resten af villaens købesum – 1.200.000 kr. – blev finansieret ved realkreditlån med sikkerhed i villaen. Henriette fortsatte med at udleje sommerhuset.

Ægtefællerne indrettede sig herefter i øvrigt med en fælles budgetkonto, hvorpå de hver indsatte lige store beløb til dækning af alle fælles udgifter vedrørende villaen og husholdningen. Ægtefællerne havde hver sin lønkonto, men delte andre fælles udgifter stort set lige.

Da sommerhusudlejningen gav overskud, brugte Henriette en del af overskuddet til i 2007 at købe en designerstol til 10.000 kr. Hun betalte derfor med midler fra Ærø-kontoen.

Priserne på designerstole var steget, og Henriette solgte uden at orientere Mads herom sin designerstol i maj 2016 for 18.000 kr. (stolens værdi), fordi hun hellere ville have en fantastisk krukke, som hun havde set på en kunstudstilling, hvilket Mads blev meget fortørnet over. Han forlangte straks, at salget af stolen skulle gå tilbage. Køberen, der allerede havde hentet stolen fra stuen i deres hjem, ville ikke aflevere den.

Kan Mads kræve stolen tilbage fra køberen?

Konflikten blev anledningen til, at Mads ville separeres, og han indgav ansøgning om separation den 1. juli 2016.

Ægtefællerne aftalte, at boopgørelsesdagen skulle være den 1. august 2016, hvor Mads ville fraflytte villaen. Under skiftet blev det oplyst, at der intet stod hverken på Ærø-kontoen, Henriettes konto eller Mads' konto. På budgetkontoen stod 28.000 kr. den 1. juli 2016, men kun 18.000 kr. den 1. august 2016, idet der den 2. juli fra kontoen var betalt forsikring med 6.000 kr. vedrørende villaen for perioden 1.8.2016 til 31.1.2017, og den 28. juli var betalt en VVS-regning på 4.000 kr. for en nødvendig reparation af villaen den 13. juli 2016. Begge ægtefællerne havde bestilt arbejdet den 11. juli 2016.

Villaens værdi blev ansat til 1,7 mio. kr., og restlånet i villaen var nu nedbragt med 100.000 kr. til 1,1 mio. kr. Sommerhuset var 760.000 kr. værd, og restgælden var på 160.000 kr. Henriette ejede indbo for 33.000 kr. og Mads for 121.000 kr. Der var to børneopsparingskonti til de fælles børn hver med et indestående på 30.000 kr., som Henriette havde betalt med overskud fra sommerhusudlejningen. Endelig havde Mads en sædvanlig arbejdsmarkedspension, hvis værdi var ca. 900.000 kr., og Henriette en privat oprettet ratepensionsopsparing, hvis værdi var 400.000 kr., hvorpå hun jævnligt af sin løbende årlige indtægt på 240.000 kr. havde indbetalt over 8 år.

Hvordan skal boet kvantitativt deles, når begge parter ønsker mest muligt og ønsker at afregne deres mellemværende i videst muligt omfang?

Vejledende besvarelse til opgave 1

1. Formueordningen
Der er fælleseje i ægteskabet, men sommerhuset på Ærø er, jf. RVL § 28 a, dog Henriettes fuldstændige særeje. Indtægter af og surrogater for særejet er også særeje, jf. RVL § 28, stk. 3. Det betyder, at lånet i sommerhuset til villakøbet er surrogat for særeje, og surrogatet for særejelånet – Henriettes halvdel af villaen – er dermed også særeje. Overskuddet vedrørende sommerhuset er særeje, så stolen er som surrogat derfor også særeje og er derfor ikke omfattet af samtykkereglen i RVL § 19, jf. ndf.

Mads har alene fælleseje.

Litt.: Familieret 2012 s. 103, 133, 145 f., 151 og 267.

2. Villaen
Villaen til 1,7 mio. kr. er i lige sameje. Mads' del er fælleseje, og Henriettes del er særeje. Hver har et aktiv på 850.000 kr., jf. ovenfor.
Litt.: Familieret 2012 s. 125 f. og 145.

3. Lånet i villaen
Lånet var oprindelig på 1,2 mio. kr. Det er nedbragt med 100.000 kr. betalt med løbende indtægter, der er fælleseje. Da villaen ejes i lige sameje, hvor Mads' del er fælleseje, mens Henriettes del er særeje, er Henriettes del af lånet særeje, hvorfor Henriette har forbedret sit særeje med 50.000 kr., der er fælleseje. Det udløser et krav efter RVL § 23, stk. 2. Vederlagskravet er på 50.000 kr., da Henriettes bodel er positiv.

Hver har et passiv på 550.000 kr. Henriettes er særeje og Mads' fælleseje.

Litt.: Familieret 2012 s. 147, 184 f. og 276 f.

4. Stolen og krukken
Selv om stolen er indbo i det fælles hjem, er den ikke beskyttet af samtykkereglen i RVL § 19, stk. 1, da den er fuldstændigt særeje. Den er købt for særejemidler. Køberen kan derfor beholde stolen. Krukken er surrogat for stolen og derfor særeje.
Litt.: Familieret 2012 s. 188 og 191 f.

5. Sommerhuset
Sommerhuset er Henriettes særeje, og det har en friværdi på 600.000 kr. Alle betalinger mv. er foretaget med særejemidler over Ærø-kontoen.
Litt.: Familieret 2012 s. 151.

6. Børneopsparingerne
Børneopsparingerne tilhører børnene, hvorfor de ikke medtages i boopgørelsen.
Litt.: Familieret 2012 s. 255 og 257.

7. Pensionerne
Mads' arbejdsmarkedspension er et led i hans ansættelse og sædvanlig. Den holdes derfor uden for boet, da den er rimelig, jf. RVL § 16 b, stk. 1.

Henriettes *private* ratepension er en opsparing, der må anses for at være noget for stor i forhold til hendes løn. 50.000 kr. årligt i forhold til en indtægt på 240.000 kr. er ikke en sædvanlig pensionsopsparing. Den er dog indbetalt jævnligt over en lang periode, hvorfor hun som udgangspunkt kan spare op til Mads' niveau. Denne "opfyldningsopsparing" anses som rimelig og dermed omfattet af RVL § 16 b, stk. 1.
Litt.: Familieret 2012 s. 299 og 300.

8. Ophørstidspunkt og boopgørelsestidspunkt
Ophørstidspunktet er udløbet af det døgn (1. juli), hvor ansøgning om separation er indgivet, jf. ÆSKL § 51, stk. 1. Det er bodelsaktiverne og -passiverne på dette tidspunkt, der indgår i boopgørelsen, jf. ÆSKL §§ 50 og 51. Det er dog værdierne på boopgørelsestidspunktet eller udlægstidspunktet, der er afgørende. I denne situation er det boopgørelsestidspunktet (1. august 2016), jf. ÆSKL § 52.
Litt.: Familieret 2012 s. 258 og 260.

9. Budgetkontoen
Der stod 28.000 kr. på budgetkontoen på ophørstidspunktet. Dette beløb optages i boopgørelsen. Det stammer fra løbende indtægter og er derfor fælleseje. Hver ejer halvdelen, da de har betalt lige store beløb ind på kontoen.
Litt.: Familieret 2012 s. 258 og 260, herunder note 10.

10. Udgifterne til villaforsikringen
Udgiften er boet uvedkommende.

Den er ikke passiv på ophørsdagen. Den vedrører endvidere en periode, der ligger efter boopgørelsesdagen, så selv om den knytter sig til et aktiv i boet, skal den ikke medtages.

(Henriette bliver boende, så det bliver hendes udgift).
Litt.: Familieret 2012 s. 258 og 260, herunder note 10.

11. VVS-regningen
Regningen vedrører en nødvendig udgift i boperioden vedrørende villaen. Da det er en udgift, der knytter sig til et aktiv, som indgår i boet, skal den medtages, selv om arbejdet først er foretaget efter ophørstidspunktet. Den skal medtages som et passiv i Mads' bodel med halvdelen, 2.000 kr., da den knytter sig til hans fællesejevillaandel og med halvdelen i Henriettes særeje.

Litt.: Familieret 2012 s. 258, 260, herunder note 10, 262 og 269.

12. Boopgørelse

	M's bodel	H's bodel
Villa	850.000 kr.	
Villagæld	÷ 550.000 kr.	
Budgetkonto	14.000 kr.	14.000 kr.
VVS	÷ 2.000 kr.	
Indbo	121.000 kr.	33.000 kr.
Nettobodele	433.000 kr.	47.000 kr.

Boslodsberegning		
Forlods Mads, jf. RVL § 23, stk. 2	50.000 kr.	
Ligedeling af 433 + 47 ÷ 50 =	215.000 kr.	215.000 kr.
Boslodder	**265.000 kr.**	**215.000 kr.**

Mads skal i boslodstilsvar betale **168.000 kr.** til Henriette.

Henriettes særeje er villaens friværdi på 300.000 kr. fratrukket VVS-regningen på 2.000 kr., altså 298.000 kr., sommerhusets friværdi på 600.000 kr., samt krukken til 18.000 kr. Særeje i alt 916.000 kr., der stammer fra det sommerhus, som Henriette arvede som særeje. Mads udtager pensionsværdier for 500.000 kr. mere end Henriette. Mads har ikke krav på kompensation efter FSKL § 67. Henriette har ikke krav på rimeligheds-kompensation efter RVL § 16 e, allerede fordi ægteskabet kun har varet i 13 år efter et kort bekendtskab.

Litt.: Familieret 2012 s. 106, 269, 270, 301 og 314.

Opgave 2

Flemming og Lone blev gift i 1975. De havde hver et barn fra tidligere forhold. Flemming sønnen Jasper og Lone datteren Lise. Sammen fik de i 1976 datteren Emma. Der var fælleseje i ægteskabet. Dog havde Lone et arvet fuldstændigt særeje placeret i Novo-aktier.

Flemming døde i 2014, og Lone ønskede at være i uskiftet bo, hvilket Jasper samtykkede i, hvorefter fællesboet til en værdi af 21 mio. kr. udlagdes til Lone.

I juli 2015 døde Lone på hospitalet 3 uger efter et trafikuheld, hvor Jasper var blevet dræbt på stedet.

Flemming havde i et formgyldigt testamente fra 2011 bestemt, at Emma, når boet skulle skiftes, skulle arve mest muligt efter ham, og at hans andre arvinger alene skulle have den mindste arv, som loven overhovedet giver mulighed for. Emma skulle endvidere arve de smykker, som han havde arvet efter sin mor, hans Wegnerstol, som han altid sad i, når han så fjernsyn, samt den tilsvarende fodskammel, som Lone havde fået af ham i sølvbryllupsgave.

Lone havde i januar 2015 oprettet et formgyldigt testamente, hvorefter

”1. Det er mit primære ønske, at Læger uden Grænser skal arve 1 mio. kr.
2. Lise skal herefter arve så meget, at Lises arv i alt efter mig bliver af samme størrelse, som Emma i alt arver efter Flemming og mig. Lise skal endvidere være berettiget til for sin arv at udtage guldarmbåndet med diamanter.
3. Herefter skal Dansk Flygtningehjælp og Kræftens Bekæmpelse hver arve 400.000 kr., og Flemmings bror Jakob skal arve grunden i Femmøller.”

Det blev under skiftet oplyst, at Jasper havde børnene Bo og Bastian. Guldarmbåndet var et af de smykker, som Flemming havde arvet efter sin mor, og som Lone altid havde gået med. Det var 25.000 kr. værd. Grunden i Femmøller, der var en del af Flemmings fælleseje, var 340.000 kr. værd. Han og Jakob havde for år tilbage hver købt en grund af deres forældre for at støtte dem økonomisk og havde lovet ikke at bygge på dem.

Det uskiftede bo havde nu en værdi af 20 mio. kr., og Novo-aktierne var nu 4 mio. kr. værd. I alt værdier for 24 mio. kr.

Alle ønskede mest muligt, og Jakob ønskede at arve grunden. Både Emma og Lise gjorde krav på guldarmbåndet, Wegnerstolen og fodskamlen. Bo krævede grunden i Femmøller udlagt til sig, idet han havde arvet sine bedsteforældres hus og grund i Femmøller, og grunden havde særlig erindringsværdi for netop ham, hvilket ingen bestred. Han gjorde gældende, at Lone havde overskredet sin testationskompetence, bl.a. fordi grunden var Flemmings.

Hvordan skal boerne deles, og hvem får ret til guldarmbåndet, stolen, skamlen og grunden i Femmøller?

Vejledende besvarelse til opgave 2

A. Arv efter Flemming – kvantitativt

I arv efter Flemming falder hans boslod, der er halvdelen af det uskiftede bo på 20 mio. kr., altså 10 mio. kr.

Hans arvinger er de to børnebørn, der tilsammen er legale arvinger til halvdelen, samt Emma, der er legal arving til den anden halvdel, jf. AL § 1, stk. 1 og 2, og AL § 28, stk. 1 og 2. Børnebørnene indtræder i Jaspers sted, idet han dør 3 uger før Lone.

Børnebørnene skal arve "den mindste arv, som loven overhovedet giver mulighed for", og Emma skal arve mest muligt. En konkret fortolkning må derfor medføre, at de tilsammen kun skal arve mindstearven på 1.190.000 kr. med 595.000 kr. hver, jf. AL § 5, stk. 2. Deres samlede tvangsarv efter § 5, stk. 1, er ½ af ¼ af 10 mio. kr. = 1.250.000 kr., jf. AL § 1, stk. 2, og grænsen for mindstearv i § 5, stk. 2, er i 2015 1.190.000 kr.

Emma skal arve resten, da hun er eneste anden arving, altså 8.810.000 kr.

Arveret s. 38 f., 39 f., 55, 85 og 240 f.

B. Arv efter Lone kvantitativt

I arv efter Lone falder hendes boslod på 10 mio. kr. og hendes fuldstændige særeje på 4 mio. kr., i alt 14 mio. kr. Lones legale arvinger er Lise og Emma.

Lise og Emma skal hver have tvangsarv efter Lone med 1/8 af 14 mio. kr. (¼ af ½), altså 1.750.000 kr. til hver, i alt 3.500 kr., jf. AL §§ 1, stk. 1, og 5, stk. 1. Friarven er ¾ af 14 mio. kr. = 10.500.000 kr.

Lone har testeret over 1 mio. kr. til Læger uden Grænser. Derefter 8.810.000 kr. til Lise, idet ligestilling med Emma betyder, at hun ud over sin arv efter Lone skal arve det, som Emma arver efter sin far. De er jo i øvrigt begge legale arvinger til lige store andele efter Lone ifølge AL § 1. Endelig har Lone, jf. punkt 3, testeret over 400.000 kr., 400.000 kr. og 340.000 kr., altså 1.140.000 kr. I alt er der testeret over 10.950.000 kr. Hun har dermed testeret over mere end friarven på 10.500.000 kr., hvorfor testamentet korrigerende må fortolkes konkret i sin helhed.

Lone har i testamentet opstillet en rangfølge i punkt 1-3, jf. "mit primære ønske" i pkt. 1 og "herefter" i punkt 2 og 3. Derfor arver både Læger uden Grænser og Lise det, der er testeret til dem. De arver således som friarv 1 mio. kr. + 8.810.000 kr. = 9.810.000 kr.

Afkortningen skal foregå i punkt 3's testationer. Selv om der ikke i testamentet står nogen begrundelse for testationen over grunden, tyder oplysningerne på, at denne testation næppe skal afkortes. I hvert fald er testationen over grunden et genstandslegat, og udfyldningsreglen går ud på, at genstandslegater går forud for sumlegater. Afkortningen går derfor forholdsmæssigt ud over de to sumlegater, der må ligedele resten af friarven på 350.000 kr. (10.500.000 kr. ÷ 9.810.000 kr. ÷ 340.000 kr.) med 175.000 kr. til hver. Forudsat testationen over grunden i øvrigt er gyldig, jf. nedenfor.

Arveret s. 39, 55, 97 ff., 115, 117, 219, 220, 235, 279 og 280.

C. Arv efter Lone og Flemming kvalitativt

1. Grunden
Lone kan testere over grunden, selv om den var Flemmings, jf. AL § 24, stk. 2, 1. og 2. pkt. Det er derfor uden betydning, at Bo har en særlig tilknytning til grunden, jf. AL § 8, og at han har tilstrækkelig arv til at udtage grunden efter AL § 6.
Arveret s. 49, 97, 99 og 241 f.

2. Armbåndet
Lone kan ikke testere over armbåndet, da Flemming har testeret over det, jf. AL § 24, stk. 2, 3. pkt. AL § 91, stk. 1, giver Flemming ret til at testere over egne aktiver, hvis værdi falder inden for hans boslod. Der er ikke et samtykkekrav til testationer over smykker, og der er ikke mere ret til forlods udtagelse efter AL § 11, da Lone er død. Emma udtager derfor armbåndet.
Arveret s. 67, 99, 244 og 246.

3. Stolen
Stolen er Flemmings, og han kan derfor testere over den. Selv om den er indbo i det fælles hjem, og testationen derfor krævede samtykke fra Lone, jf. AL § 91, stk. 2, holder testationen, da Lone er den eneste, der kan påberåbe sig det manglende samtykke. Udtagelsesretten efter § 6 viger for gyldige testationer, jf. AL § 8. Emma udtager derfor stolen.
Arveret s. 49, 99 og 246.

4. Skamlen
Flemming kan ikke testere over skamlen, da den er Lones, jf. AL § 91, stk. 1. Testationen er derfor ugyldig, da en berettiget, Lise, rejser indsigelse, jf. AL § 79. Det skal herefter afgøres, om Lise eller Emma kan udtage den. Det afgøres af AL § 6, og begge har arv nok at udtage på, jf. stk. 1. Det afgøres ved lodtrækning, da ingen af dem har særlig erindringsværdi, jf. AL § 6, stk. 2.
Arveret s. 49, 180, 244 og 246.

D. Boopgørelse

Emma (inkl. stol + armbånd) 8.810.000 kr. + 1.750.000 kr. =	10.560.000 kr.
Bo	595.000 kr.
Bastian	595.000 kr.
Lise 8.810.000 kr. + 1.750.000 kr. =	10.560.000 kr.
Jakob, grunden	340.000 kr.
Læger uden Grænser	1.000.000 kr.
Kræftens Bekæmpelse	175.000 kr.
Dansk Flygtningehjælp	175.000 kr.
I alt	24.000.000 kr.